

Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija

**Latvijas Bioloģiskās
lauksaimniecības attīstības
stratēģija
2012.-2014.gads**

Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības attīstības stratēģija 2012.-2014.gads.

Stratēģijas izstrādē ir ņemta vērā kopējā situācija Bioloģiskās lauksaimniecības (BL) sektorā, valstī kopumā, dažādos Latvijas reģionos; līdzšinējā Eiropas Savienība (ES) un nacionālā politika un likumdošana:

PADOMES REGULA (EK) NR. 834/2007 (2007. gada 28. jūnijs) par bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu.

KOMISIJAS REGULA (EK) Nr. 889/2008 (2008. gada 5. septembris), ar ko paredz sīki izstrādātus bioloģiskās ražošanas, marķēšanas un kontroles noteikumus, lai īstenotu Padomes Regulu (EK) Nr. 834/2007 par bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu.

KOMISIJAS REGULA (ES) Nr. 271/2010 (2010. gada 24. marts), ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 889/2008, ar ko paredz sīki izstrādātus bioloģiskās ražošanas, marķēšanas un kontroles noteikumus, lai īstenotu Padomes Regulu (EK) Nr. 834/2007, attiecībā uz bioloģiskās ražošanas logotipu.

Ministru kabineta noteikumi Nr.1204 (2009.gada 20.oktobrī) Dzīvnieku un no tiem iegūto produktu aprites kārtība, kas nav regulēta Eiropas Savienības tieši piemērojamos tiesību aktos par bioloģisko lauksaimniecību.

Ministru kabineta noteikumi Nr.485 (2009.gada 26.maijā) Bioloģiskās lauksaimniecības uzraudzības un kontroles kārtība.

Ministru kabineta noteikumi Nr.663 (2008.gada 18.augustā) Prasības pārtikas kvalitātes shēmām, to ieviešanas, darbības, uzraudzības un kontroles kārtība.

Ministru kabineta noteikumi Nr.295 (2010.gada 23.martā) Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības lauku attīstības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides un lauku ainavas uzlabošanai.

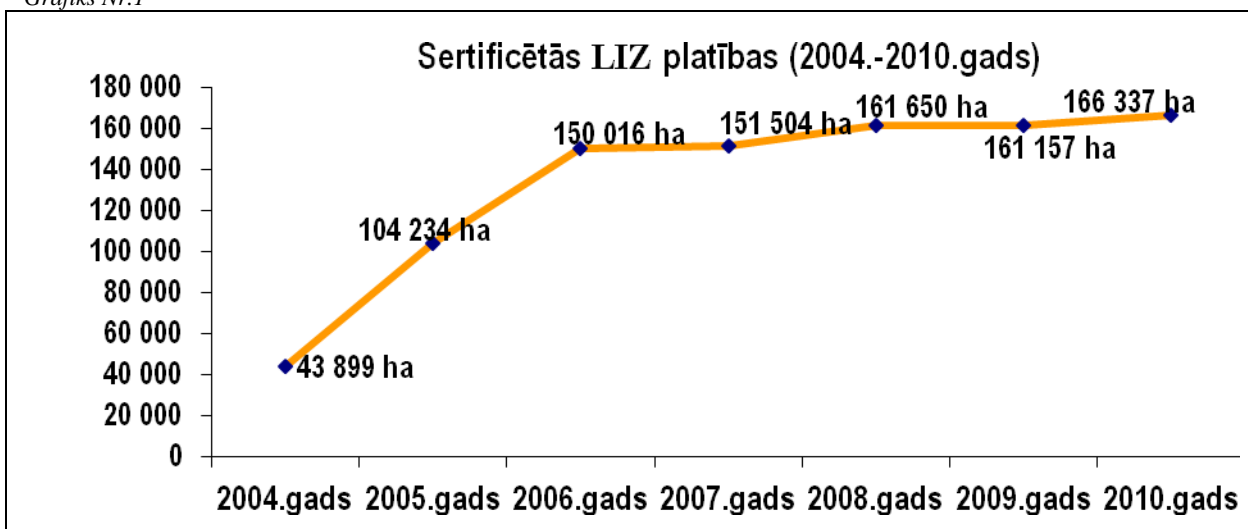
Papildus analizēti līdzšinējie Lauku attīstības politikas dokumenti- Lauku attīstības programma 2007-2013.gadam, Bioloģiskās lauksaimniecības attīstības plāns 2007.-2013.gads, un citi dokumenti, kas nav tieši saistīti ar bioloģisko lauksaimniecību.

Situācijas raksturojums

Pēc iestāšanās Eiropas Savienībā laika posmā no 2004.-2006.gadam, bioloģiskā lauksaimniecība Latvijā pieredzējusi strauju kāpumu, no 2007.gada vērojams stabils platību pieaugums. Bioloģiskā lauksaimniecība pēdējo trīs gadu laikā (2008.-2010.g.) saglabājusi vienmērīgu attīstības tempu. 2010.gada nogalē ar bioloģiskās lauksaimniecības metodēm tika apsaimniekoti 166 tūkstoši hektāri. 2011.gada provizorisks statistikas dati liecina par nelielu sertificēto platību pieaugumu, kas norāda uz stabilu attīstību. Esošās saimniecības palielina platības, kā arī pieaug jauno (pirmais pārejas gads un BL saimniekošanu) saimniecību skaits. Sertificēta tiek ne tikai lauksaimniecībā izmantojamā zeme, bet arī meža platības un akvakultūras platības.

BL platību dinamika (2004.-2010.gads)

Grafiks Nr.1

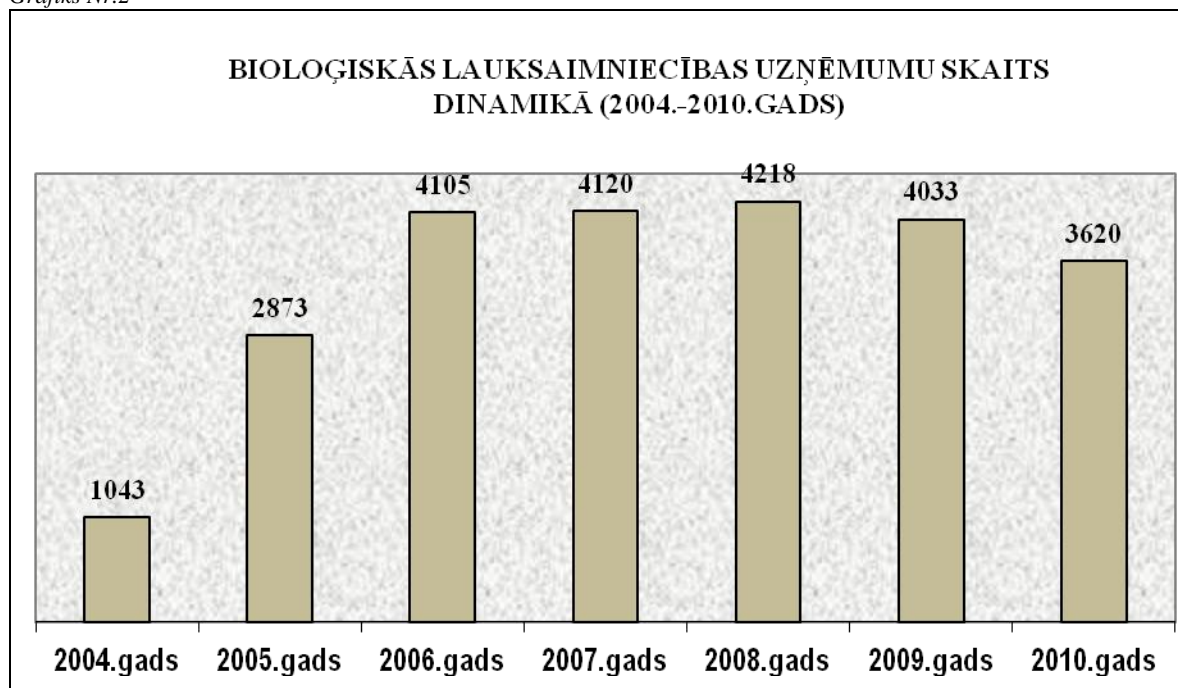

(Avots: PVD, 2011.gada 1.janvāris)

Sertificētā BL platība sastāda 9.1 % no kopējā Latvijas LIZ. Vidēji ES dalībvalstīs 4.3 % lauksaimniecība izmantojamās zemes tiek apstrādātas ar BL metodēm. Augstākais rādītājs ir Austrijā-18 % no LIZ tiek apsaimniekotas ar bioloģiskās lauksaimniecības metodēm; Latvijā ir piektais augstākais rādītājs Eiropas savienībā un 10.vieta pasaulē.

Bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumi

Grafiks Nr.2

(Avots: PVD, 2011.gada 1.janvāris)

Neskatoties uz nelielu platību pieaugumu, 2010.gadā strauji samazinājies bioloģisko saimniecību skaits. Saimniecību skaita samazinājums ir vērojams lauksaimniecībā kopumā, ne tikai bioloģiskā lauksaimniecībā. 2010.gadā pāreju uz BL uzsākusi 201 saimniecība.

Papildus iemesls saimniecību skaita samazinājumam- stingrāki BL atbalsta maksājuma saņemšanas noteikumi, kas paredz atbalstīt ekonomiski aktīvās saimniecības, kas ražo produktus patēriņam. 2011.gada provizoriskie dati liecina, ka saimniecību skaits turpina samazināties, daļa no saimniecībām atsakās no BL statusa. Pozitīvā tendence- ienāk jaunās saimniecības, kas uzsāk pāreju uz bioloģisko lauksaimniecību.

Saimniecību sadalījums (ha)

Grafiks Nr.3

Bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumu struktūra pēc LIZ platībām un % no kopskaita (2011.gada 1.janvāris)				
0-20ha	21-100ha	101-150ha	151-250ha	>250ha
1506 (42%)	1770 (49%)	156 (4%)	115 (3%)	69 (2%)

(Avots: PVD, 2011.gada 1.janvāris)

Vidējā bioloģiskā saimniecības platība ir 46 hektāri, kas ir 3 reizes lielāka nekā vidējā saimniecība Latvijā kopumā. Gandrīz puse jeb 49% bioloģisko saimniecību ir platībā no 21-100 hektāriem, kas norāda uz ekonomisko aktivitāti un ilgtspējīgu darbību. BL ir saimniecības, kuras apsaimnieko vairāk kā 1000 hektārus zemes; tas pierāda bioloģiskās lauksaimniecības ekonomisko efektivitāti.

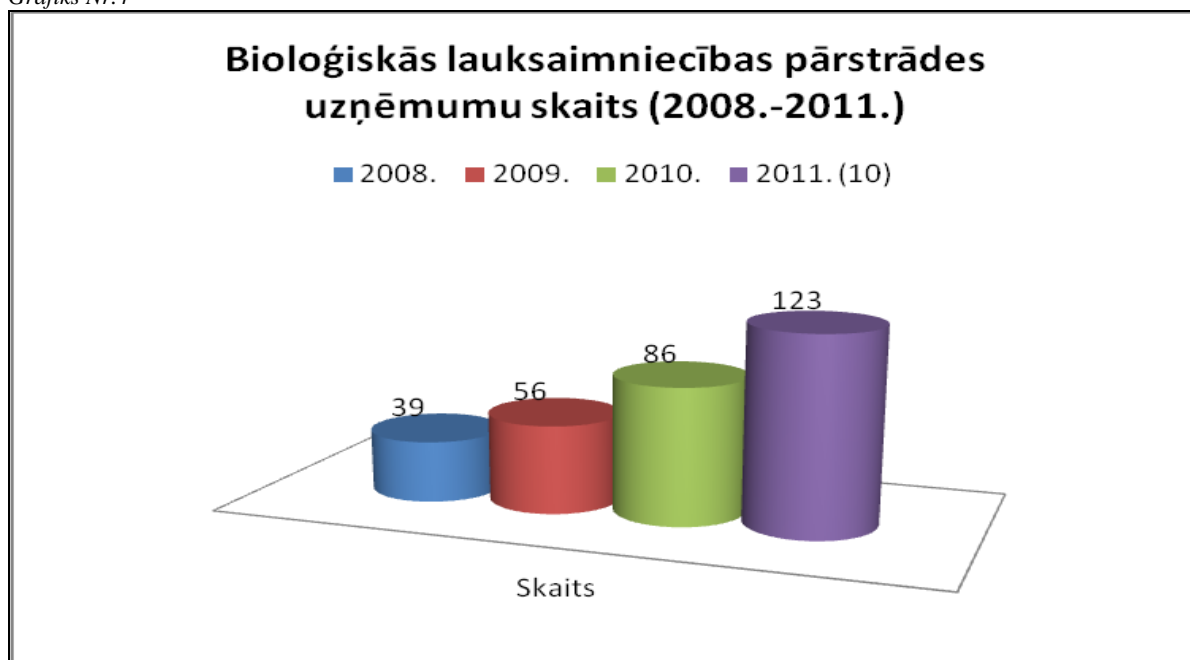
Saimniecību profils: ņemot vērā to, ka viens no bioloģiskās lauksaimniecības pamata saimniekošanas noteikumiem ir augu sekas ievērošana, 97.5% saimniecību ir reģistrēta augkopība. Vairāk kā puse no reģistrētajām saimniecībām nodarbojas ar piena lopkopību (56%). 2011.gadā ir būtisks saimniecību skaita pieaugums, kurās reģistrēta piena lopkopība. Galvenais šādu saimniecību pieauguma iemesls ir atbalsta nosacījumi, kas paredz lopu blīvuma nodrošināšanu uz hektāru (liela daļa saimniecību, kurās bija sertificētas tikai platības, tagad reģistrējas kā piena lopkopības saimniecības). Tikai 18.7 % saimniecību reģistrēta dārzenkopība vai augļkopība, 18% saimniecību reģistrēta gaļas liellopu audzēšana, 10.5 % reģistrēta cūkkopība. Nepilnos 20% saimniecību ir reģistrēta putnkopība. Ar biškopību nodarbojas 169 saimniecības, jeb 5.3% no kopējā bioloģisko saimniecību skaita. Truškopība reģistrēta 29 jeb 0.9% saimniecību. Aitkopība reģistrēta 10.3% saimniecību, bet kazkopība- 2.2% saimniecību. Tikai 9 jeb 0.28% saimniecību reģistrēta akvakultūra.

Bioloģiskajā lauksaimniecībā tradicionālās nozares ir graudkopība un lopkopība, mazāk attīstītas ir dārzenkopība un augļkopība. Bioloģiskajā lauksaimniecībā sertificētas arī saimniecības, kas nodarbojas ar netradicionālo lauksaimniecību- savvaļas dzīvnieku un gliemežu audzēšanu.

Par galvenajām BL produkcijas ražošanas attīstību un apjomu paaugstināšanu ierobežojošām problēmām saimniecības uzskata: zemās iepirkumu un realizācijas cenas, kuras nerosina attīstīt ražošanu, produktu realizācijas vietu trūkums, nepieciešamās bioloģiskās sēklas trūkums, tehnikas trūkums, informācijas un finanšu trūkumu saimniecībās, pieaugošo birokrātiju, bioloģiskās produkcijas pārstrādes uzņēmumu un ražotāju kooperāciju trūkumu, sabiedrības neinformētību un reklāmas par bioloģisko pārtiku un kvalitāti, neviennozīmīga izpratne par prasībām ražošanā. Ļoti maz saimniecību plāno modernizēt ražošanu. Pārsvārā tas notiek, iegādājoties atsevišķu ražošanas iekārtu vai tehniku, bet nevis modernizējot visu ražošanas procesu.

Bioloģisko produktu pārstrāde

Grafiks Nr.4

Viens no būtiskākajiem kavēkļiem veiksmīgai bioloģiskās lauksaimniecības tirgus attīstībai iepriekšējos gados ir bijis pārstrādes uzņēmumu trūkums. Pēdējā gada laikā strauji palielinājies uzņēmumu skaits, kuriem izdots bioloģiskās lauksaimniecības pārstrādes sertifikāts. Salīdzinot ar 2008. gadu šādu uzņēmumu skaits audzis vairāk kā 3 reizes. Neskatoties uz pozitīvo tendenci, lielākā daļa pārstrādes uzņēmumu ir balstīti uz saimniecības bāzes, un lielākai daļai no tiem ir statuss „ražotājs mājas apstākļos”, kas būtiski ierobežo uzņēmuma iespējas realizēt produkciju mazumtirdzniecībā.

Pārstrādes uzņēmumu profils:

Ar piena produktu ražošanu nodarbojas 17 uzņēmumi, no tiem 2 uzņēmumi nodarbojas ar svaigpiena transportēšanu, bet 12 saimniecībām ir statuss „ražotājs mājas apstākļos”, turklāt 4 saimniecības nodarbojas ar kazas piena pārstrādi. Lielākie pārstrādes uzņēmumi: AS „Tukuma piens”, AS „Talsu piensaimnieks”, AS „Trikātas siers”.

Latvijā ir reģistrētas 14 kautuves, no kurām 2 ir trušu kautuves, 1 izbraukuma kautuve. 2 kautuvēs reģistrēta gaļas sadale un fasēšana. Lielākās kautuves: SIA „Ulbroka”, AS „Cēsu ruks”, LPKS „Baltic Meat Standard”. Latvijā ir reģistrēti divi bioloģiskās gaļas pārstrādes uzņēmumi SIA „Āma” un IK „Konserviss”, kas ražo gaļas konservus mājas apstākļos. Lielākajā daļā reģistrēto kautuvju ir iespēja kaut visa veida dzīvniekus, gan saimniecībās, gan nebrīvīvē turētos savvaļas dzīvniekus.

Ar augkopības produkcijas pārstrādi nodarbojas 66 uzņēmumi. No tiem 14 uzņēmumi nodarbojas ar ārstniecības augu un garšaugu pārstrādi. Pieci uzņēmumi nodarbojas ar maizes un konditorijas izstrādājumu ražošanu. 4 uzņēmumos tiek gatavoti dažāda maluma milti. Augu pārstrādē iesaistīti divi kooperatīvi- „Zaļas grozs” un „Latgales ekoproducti”. Augkopības pārstrādē ir visplašākais produktu sortiments: visa veida ievārījumi, želejas, kaltēti dārzeņi, garšaugu maisījumi, maize un maizes izstrādājumi, rapšu eļļa, kartupeļu ciete, iesals, makaroni, milti, miltu izstrādājumi, vakuumā fasēti dārzeņi, skābēti kāposti, alus, sulas, kaņepju staks, biezenīši bērniem u.c. Latvijā reģistrētas 9 labības noliktavas, no kurām četras sniedz kaltes pakalpojumus.

Lielākie augkopības pārstrādes uzņēmumi: AS „Rīgas dzirnavnieks”, AS „Jelgavas dzirnavas”, SIA „Lāči”, SIA „Maiznīca Ieva”, SIA „Svētes maize”, AS „Pure FOOD”. Lielākais eksportētājs AS „Aloja Starkelsen”.

2011.gadā sertificētas 13 mazumtirdzniecības vietas, divās no tām reģistrēta produkcijas fasēšana. Divos uzņēmumos reģistrētas noliktavas ar regulējamu temperatūras režīmu, kurās tiek uzglabātas ogas. Trīs uzņēmumi nodarbojas ar produktu pārpakošanu.

Lielākais trūkums- lielākā daļa uzņēmumu balstīti uz saimniecības bāzes, tikai neliels skaits uzņēmumu iepērk produkciju pārstrādei. Zemniekam, ražotājam tiek uzlikti papildus pienākumi- gan ražot, gan pārstrādāt, gan pārdot, kas ir salīdzinoši grūts un laikietilpīgs process. Nepieciešami pasākumi, kas veicinātu esošo pārstrādes uzņēmumu iesaistīšanos bioloģiski ražotu produktu pārstrādē.

Problēmu un attīstības iespēju formulējums

Eiropā bioloģiskās lauksaimniecības produktu cenu starpība parastajiem un bioloģiskajiem lauksaimniecības produktiem ir no 50% līdz pat divām reizēm. Diemžēl Latvijā pašlaik cenu starpība ir ļoti neliela. Galvenie iemesli:

- ierobežotais tirgus neļauj strauji attīstīt ražošanas apjomus – ap 30 procentiem no Latvijas sabiedrības var tikt nodrošināti ar lauku piemājas saimniecībās saražoto;
- Latvijas iedzīvotāju zemā pirktspēja, bet pieaugošās cenas liek izvēlēties lētāko un ne vienmēr veselīgāko pārtikas produktu.
- neinformētība par BL produkcijas kvalitāti un to realizācijas cenas ekonomisko pamatojumu;
- bioloģisko saimniecību sadrumstalotība, līdz ar to kooperācijas trūkums, kas neļauj palielināt patēriņam atbilstošus ražošanas apjomus, palielināt vienotas kvalitātes BL produktu noietu un nodrošināt stabilu un ilglaicīgu BL produkcijas patērētāju loku sabiedrībā.

BL stiprās puses

- ES politika, kura atbalsta videi draudzīgas lauksaimniecības sistēmas.
- Palielinās BL ražotāju skaits un interese par BL metožu ieviešanu ražošanā.
- Izveidota stabila funkcionējoša un loģiski strukturizēta uzraudzības, kontroles, administrēšanas sistēma;
- Ir aktivitātes un tiek gūta pieredze BL produkcijas mārketingā;
- Ir zinātniskie institūti, saimniecības, kurās tiek veikti demonstrējumi un pētniecības projekti.
- Ir BL ražotāji, kuriem praktiski darbojoties ir uzkrātas zināšanas, kas ļauj iesaistīties konsultāciju darbā :
- BL ražotāji ir ieinteresēti attīstīt papildus saimnieciskās aktivitātes, kas palielinās ienākums nākotnē;
- Veiksmīgi darbojas preču zīme "Latvijas ekoproducts";
- Izveidojušās Vides un Veselības saimniecības, kurās bioloģisko produktu ražošana, veselības un vides tūrisms ir apvienots ar sabiedrības izglītošanu par bioloģisko lauksaimniecību, vidi un veselību.

Vājās puses

- Ne visi BL ražotāji ir motivēti paplašināt ražošanu un palielināt apjomus;
- Liela daļa no produkcijas tiek realizēta kā konvencionālā;
- Nav attīstīta sēklkopība, tāpēc trūkst sertificēts bioloģiskās sēklas materiāls, kas savukārt ierobežo augkopības produkcijas ražošanu;
- Nav nodrošināta šķirnes lopu atražošana, trūkst lopbarības graudu, sertificētas barības piedevas lopiem, tādējādi ierobežojot lopkopības attīstību;

- Nav uzkrāts pietiekošs finansu kapitāls, lai bez atbalsta no ārpus modernizētu produktu ražošanu bioloģiskajās saimniecībās;
- Kooperācijas trūkums ierobežo BL ražotāju attīstību. Daļa no viņiem nav ieinteresēti strādāt sadarbībā vai neizprot sadarbības nozīmi;
- BL saimniecību izvietojums ir nevienmērīgs un tas ierobežo attīstīt teritoriālo sadarbību, produkcijas vienotu realizāciju un samazina pašu BL ražotāju ienākumus;
- Nepietiekamais finansējums pētniecībā, ierobežo zinātnisko pētījumu izstrādi BL, piemēram, BL piemērotu šķirņu izveidošanu, agrotehnisko jautājumu izpēti, sabalansētas lopbarības ieteikumu izstrādi utt.
- Nav zinātniskā centra tikai bioloģiskās lauksaimniecības pētījumiem, kā tas, piemēram, ir Skandināvijas valstīs;
- Trūkst arodskolu un augstskolas programmas BL, kas sagatavotu speciālistus ar vidējo un augstāko izglītību;
- Sabiedrībā BL produkcijas atpazīstamība vāja, nav noteikti BL „atslēgas” produkti, kas nodrošinātu patērētāju lielāku interesi un noieta tirgu;
- Sabiedrība vāji informēta par „zaļās karotītes ” un „Latvijas Ekoprodukta” produktu atšķirībām; .
- Lielākajai daļai bioloģisko ražotāju ir nepietiekama izglītība un zināšanas par kvalitatīvas un konkurētspējīgas produkcijas ražošanu;

Iespējas

- ES esošā un plānotā lauksaimniecības politika un atbalstu sistēma motivē uzsākt BL metožu ieviešanu saimniecībā;
- Patērētāju interese par bioloģiski ražotu pārtikas produktu ES pieaug, tātad ir iespēja produkcijas ražošanu paplašināt;
- Kooperatīvu izveidošana dos iespēju paaugstināt konkurētspēju ES tirgū;
- Mazos ražošanas uzņēmumus, piemēram, vietējas nozīmes pienotavas, kautuves, ir iespēja rosināt pārorientēties uz bioloģisko produktu ražošanu;
- Veikt pētījumus bioloģiskajā lauksaimniecībā, lai, balstoties uz iegūtajiem rezultātiem, sagatavotu rekomendācijas zemniekiem;
- Valstī pakāpeniski tiek ieviesta un atbalstīta Latvijā ražotu produktu mārketinga politika, kas varētu iekļaut arī BL produkcijas mārketinga pasākumus;
- Pieaug Latvijas un ES sabiedrības interese par bioloģiski daudzveidīgas dabas saglabāšanu un pasākumu ieviešanu tās nodrošināšanai.
- Risināt sociāli ekonomiskās problēmas lauku teritorijās, stimulējot mazāk konkurētspējīgo un kapitālieguldījumu veikšanā ierobežoto lauksaimnieku pārorientāciju no konvencionālās uz BL produkcijas ražošanu un pie noteiktas sadarbības modeļa īstenošanas nodrošinot to pakāpenisku ekonomisko izaugsmi.

Draudi

- Latvijas iedzīvotāju zemā pirktspēja un neinformētība par BL produktu izcelsmi un to kvalitāti ierobežo BL ražošanas apjomu pieaugumu, patreizējā cenu politika un tirgus iespējas neveicina ražot lielākus apjomus un realizēt vairāk; no otras puses – patreizējais pieprasījums ir lielāks nekā ražotājs spēj piegādāt;
- Nespēja BL ražotājiem kooperēties var radīt stagnāciju nozarē un negatīvu ietekmi uz lēmumiem atbalsta politikā, kā arī zaudēt pircēju uzticību;
- Atbalsta trūkums zinātniskajiem pētījumiem var būtiski kavēt BL nozares attīstību, jo zinātniski pamatotus ieteikumus ārpus Latvijas robežām nevar tieši pārnest uz Latviju, iepriekš neizvērtējot to atbilstību vietējiem apstākļiem;

- Esošā valsts tirgus politika kopumā stimulē importa produkcijas pieaugumu un neveicina vietējās produkcijas patēriņu;
- Augstskolas programmas trūkums BL šobrīd ierobežo kvalificētu speciālistu sagatavošanu, tādējādi radot robus visā BL uzraudzības, kontroles, administrēšanas, izglītošanas, konsultāciju un pētniecības sistēmā, vēl vairāk tas var atsaukties uz BL konkurētspēju un mērķtiecīgu attīstību;
- Neinformētība sabiedrībā radījusi priekšstatu, ka BL ražošana nav mūsdienīga ražošanas sistēma;
- Valsts politikas trūkums lauku attīstībā visus šos pēdējos gadus ir veicinājis darbaspējīgo iedzīvotāju aizplūšanu uz pilsētām un ārvalstīm tādējādi ietekmējot BL ražošanas attīstību, ja šāda politika turpināsies, pastāv drauds zaudēt cilvēku resursus laukos;
- Nesakārtotie un dažādi interpretējamie likumi rada neizpratni starp ražotājiem un uzraudzības un kontroles speciālistiem;
- Pieaugot resursu cenām, atbalsts bioloģiskā lauksaimniecībai nemainās.

Stratēģijas īstenošanas uzdevumi

Stratēģija ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, programmas īstenošanas laiks ir 2012.-2014. gads.

Stratēģijas izstrādes mērķis ir noteikt bioloģiskās lauksaimniecības attīstības modeli un atbalsta politiku tā ieviešanai Latvijā turpmākajos 8 gados, panākot stabilu finansējumu zinātniskajiem pētījumiem bioloģiskajā lauksaimniecībā, konsultantu izglītošanā, produkcijas ražotāju kooperatīvu veidošanā, saražotās produkcijas pārstrādē un realizācijā, kā arī sabiedrības izglītošanā.

Stratēģijas īstenošanas ekonomiskie uzdevumi ir:

- radīt finansiālu pamatu sektora attīstībai un efektīvas ražošanas veidošanai;
- nodrošināt produkcijas apjomu pieaugumu;
- nodrošināt produkcijas loģistikas attīstību;
- nodrošināt saimniecību ekonomisko attīstību, samazinot to atkarību no atbalsta maksājumiem.

Stratēģijas īstenošanas sociālie uzdevumi ir:

- nodrošināt bioloģisko ražoto produktu stabilu pieejamību sabiedrībai;
- stimulēt zemnieku saimniecības apsaimniekot zemi ar bioloģiskās lauksaimniecības metodēm;
- risināt sociāli ekonomiskās problēmas lauku teritorijās, stimulējot konkurētspējīgu uzņēmumu veidošanos un radot jaunas darba vietas.

BL attīstības apakšmērķi:

1. Modernu un ekonomiski dzīvotspējīgu BL sektora uzņēmumu attīstība;
  - Kooperatīvu attīstība;
  - BL sektorā strādājošo uzņēmumu ekonomiskās darbības un sadarbības paplašināšana, nodrošinot patērētāju ar augstāku pievienotās vērtības pārtikas produktu;
2. Zināšanu un informētības palielināšana un pieejamība;
  - Sabiedrības informēšana par BL pozitīvo ietekmi uz dabu un apkārtējo ainavu;
  - Informētības palielināšana patērētāju vidū, veidojot pozitīvu attieksmi un dodot zināšanas par BL pārtikas produktu kvalitāti;
  - Latvijas patērētāju nodrošināšana ar Latvijā audzētu kvalitatīvu BL pārtikas produkciju;

3. Pozitīva ietekme uz vidi;

- Dzīvnieku dzīves apstākļu un labturības uzlabošana, Latvijas apstākļiem piemērotu mājdzīvnieku šķirņu audzēšana un mūsdienīgu tehnoloģiju ieviešana BL ražošanas procesā;

Sasniedzamie rezultāti:

- Latvijas tirgū realizētais Latvijas BL produktu apjoms ir pieaudzis par 50 %.
- 2014.gadā BL produkcijas ražošanai tiek izmantota 12% no LIZ.
- Ir izveidoti un darbojas 8 reģionālie BL uzņēmumu pakalpojumu kooperatīvi, kuru darbība aptver visu Latvijas teritoriju.
- Ir izveidota ilgtermiņa zinātnisko pētījumu programma BL.
- Ir izveidota un ieviesta izglītības programma BL speciālistu sagatavošanai, kvalifikācijas paaugstināšanai un konsultantu sagatavošanai.
- Izveidota saimniecību sistēma, kas nodrošina BL produkcijas ražošanu, pārstrādi un realizāciju:
  - o Sēklkopības sistēma,
  - o Dzīvnieku ataudzēšanas sistēma;
  - o Produkcijas apjoma saražošanas pārstrādes nodrošināšanai, u.c

Uzdevumi un aktivitātes rezultātu sasniegšanai:

Sadarbība apakšnozares ietvaros apakšnozares problēmu risināšanai un attīstības stimulēšanai

1.pasākums. BL nozaru sadarbības grupu veidošana teritoriālā un valsts līmenī.

2.pasākums. Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijas darbības nozīmes palielināšana.

Ekonomiskā sadarbība teritorijas ietvaros

1.pasākums. Teritoriālo kooperatīvu veidošana un darbība.

BL produkcijas ražošanas attīstība

1.pasākums. Ražošanas modernizācija BL saimniecībās, lai samazinātu ražošanas izmaksas un mazinātu saimniecību ienākumu atkarību no subsīdijām nākotnē.

2.pasākums. BL produktu pirmapstrādes un produkcijas uzglabāšanas attīstība, lai samazinātu izmaksas saistībā ar produkta realizāciju tirgū.

3.pasākums. BL saimniecību un pirmapstrādei/uzglabāšanai nepieciešamās infrastruktūras attīstība.

4.pasākums. BL produkcijas ražošanai nepieciešamo zemes platību ielabošanas pasākumi.

BL produkcijas ražošanai nepieciešamo izejvielu ražošanas attīstība un/vai pieejamības nodrošināšana

1.pasākums. Dzīvnieku audzēšanai nepieciešamās barības ražošanas attīstības Latvijā un piegādes vietu izveide.

2.pasākums. Augkopības un lopkopības, citu BL nozaru produkcijas ražošanai nepieciešamo līdzekļu uzglabāšanas un ražošanas vietu attīstība.

BL produkcijas pārstrādes attīstība un BL pārtikas pieejamība

1.pasākums. BL produkcijas pārstrādes un pārtikas ražošanas procesa attīstība un Modernizācija.

1.1. Pārstrādes attīstība mājās apstākļos.

1.2. Pārstrādes uzņēmumu (piens, graudi, augļi, dārzeņi, u.c) /kautuvju (t.sk. mobilo) izveide un attīstība.

2.pasākums. BL pārtikas uzglabāšanas infrastruktūras attīstība

2.1. Mājas apstākļos saražotās un pārstrādātās BL pārtikas produkcijas uzglabāšanas un realizācijas vietu izveide un labiekārtošana atbilstoši likumā noteiktām prasībām

2.2. BL pārtikas produktu un BL izejvielu uzglabāšanas vietu izveide un modernizācija pārstādes uzņēmumos/vietās atbilstoši likumdošanā noteiktām prasībām.

Realizācijas iespēju vairošana un jaunu BL produktu attīstība

1.pasākums. Realizācijas vietu izveide un labiekārtošana, t.sk. ražošanas, pirmapstrādes un pārstrādes vietās.

2.pasākums. BL produkcijas piegāde izglītības, sociālās aprūpes, veselību veicinošām iestādēm.

3.pasākums. BL produkcijas piegāde sabiedriskās ēdināšanas vietām un veikaliem.

BL produktu marketinga realizējamo produktu apjomu vairošanai

1.pasākums. Mārketinga pasākumi bioloģiskās lauksaimniecības produktu reklamēšanai

2.pasākums. Marketinga pasākums vietējā/valsts sabiedrībā atzītāko lokālo BL produktu noteikšanai un valsts mēroga mārketinga pasākumi eksporta veicināšanai.

3.pasākums. Dalība gadatirgos un izstādēs.

4.pasākums. Informatīvo reklāmas materiālu/posteru izstrāde un izplatīšana

Vidējās speciālās un augstākās izglītība speciālistu sagatavošanai

1.pasākums. Vienotas studiju programmas izveide uz LLU bāzes sadarbībā ar arodvidusskolām jaunu speciālistu sagatavošanai ar specializāciju BL ražošanā

2.pasākums. Prakses vietu izveide un ieviešana dažādās BL nozarē iesaistītās pārvaldes institūcijās un ražošanas saimniecībās, kā arī pētniecības institūtos.

3.pasākums. Esošo speciālistu kompetences paaugstināšana.

Apmācības, izglītošana ražotāju zināšanu apguvei

1.pasākums. Bioloģisko lauksaimnieku apmācības un izglītošanas programmu īstenošana teorētisko un praktisko zināšanu ieguvei.

2.pasākums. Demonstrējumu saimniecību attīstība un Latvijas bioloģiskās lauksaimniecības pētījumu centra attīstība un darbība praktisko zināšanu un sabiedrības izglītošanas nolūkam.

Zinātne un Pētniecība BL

1.pasākums. Paaugstināt zināšanu līmeni un modernizēt institūtu infrastruktūru saistībā ar pētniecības darbu veikšanu BL jomā.

2. pasākums. Kopīga uz BL attīstību vērsta ilglaicīga valsts atbalstīta pētniecības programmas īstenošana, iesaistot visus institūtus atbilstoši to specializācijai.

3.pasākums. Nodrošināt studentu, maģistru doktorantu, sagatavošanu BL specialitātē un viņu iesaistīšanu pētnieciskajā darbā institūtos, paredzot viņiem stipendiju/algū.

4.pasākums. Nodrošināt projektu sadarbību ar citiem speciālistiem, kuri ļauj BL attīstībā iesaistītajiem institūtiem gūt jaunu pieredzi un palielināt intelektuālo kapacitāti.

5. pasākums. Pētījumos iegūto svarīgāko rezultātu popularizēšana informatīvo materiālu veidā.

Sabiedrības izglītošana

1.pasākums. Informatīvie pasākumi par BL nozares produktiem, iesaistot to sagatavošanā un īstenošanā BL speciālistus, kā arī zinātniekus, masu mediju un NVO.

2.pasākums. Dalība starptautiskās izstādēs un ārzemju speciālistu piesaiste produktu attīstībā un noieta iespēju veicināšanā (ejošāko BL produktu izvēle eksportam)

3.pasākums. Izglītojošās literatūras sagatavošana dažāda līmeņa zināšanu apguvei par BL.